

ΠΑΝΘΕΙΑ.

Τὸ ἐξῆς διήγημα εἶναι ἀπόδειξις τῆς δυνάμεως τῆς ἀκραιφνοῦς συζυγικῆς ἀγάπης. εἶναι εἰκὼν τῆς γνησίας γυναικείας καρδίας, τῆς ὁποίας οὐκ ὀλίγα εὕρισκει τις παραδείγματα καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῇ μυθολογίᾳ.

Πρόκειται περὶ τῆς περιωνύμου Πανθείας, τῆς πιστῆς γυναικὸς τοῦ Ἀβραδάτου βασιλέως τῶν Σούσων, ἀκμάσαντος ἐπὶ τῆς βασιλείας Κύρου τοῦ προτέρου, ἥτοι τοῦ λεγομένου πρεσβυτέρου. Πᾶσαι δὲ αἱ περὶ αὐτῆς πληροφορίες ἠρύσθησαν ἐκ τοῦ πολιτικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ μόνον τὸ οἶονεὶ φιλοσοφικὸν τοῦ διηγήματος μέρος εἶναι παρεμβολὴ εἰς τοῦ συγγραφέως τούτου τὰς ἀφηγήσεις.

Ο μνημονευθεὶς Κύρος, ἀφ' οὗ διὰ πολλῆς πονηρίας κατώρθησε νὰ γείνη βασιλεὺς τῶν Περσῶν καὶ τῶν Μήδων, ὅπως ὁ κομήτης Ξενοφῶν καὶ ὁ καλόβολος Κτησίας καὶ ὁ ἀψίπιστος Ἡρόδοτος πλαστουροῦσιν, ἔχων εἰς μέγαν βαθμὸν τὴν τότε μοναρχικὴν ἀρετὴν τῆς ἀπληστίας καὶ τὴν ματαιότητα νὰ ὀνομασθῇ μέγας, ἀπεφάσισε νὰ ἐκτείνῃ τὸ κράτος του, νὰ κατακτήσῃ πόλεις καὶ βασίλεια καὶ ἔρυστραίους νὰ καταστήσῃ τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ αἵματος καὶ τῶν μελλόντων καὶ τῶν ἀκμὴν ὑπηκόων του.

Δι' αὐτοῦ συνήσως τοῦ νομίσματος ἀγοράζεται τὸ ὄνομα Μέγας, ὅπως τὸ ὄνομα μικρὸς ἀπομένει εἰς ἐκείνους, οἵτινες ὠχρῶσι καὶ ὅταν σφάζῃ ὁ ὑπηρέτης των μίαν ὄρνιθα καὶ ὅταν ἐξ αἰτίας των ἐκόντων ἢ ἀκόντων νοτίζηται καμμιᾶς κυρίας ὁ γλυκὺς καὶ ζωοδότης ὀφθαλμός.

Ὅταν ἠττήσῃ κατὰ κράτος ὁ στρατὸς τῶν Ἀσσυρίων ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Κύρον, οἱ νικηταὶ ἐν τῇ διανομῇ τῶν λαφύρων ἀφώρισαν τῷ βασιλεῖ των τούτῳ τὴν καλλίστην τῶν σκηνῶν καὶ τὴν ὠραιότατην τῶν γυναικῶν, ὁμοία τῆς ὁποίας δὲν εὐρίσκετο εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν. Δύναται δὲ νὰ λάβῃ ἰδέαν τῆς ὠραιότητός της, ὅστις γνωρίζει ὅτι καὶ νῦν ἡ Ἀσία κατασκευάζει τὰς ὠραιότερας τῶν γυναικῶν, ὅπως ἡ Εὐρώπη τὰς πανουργοτέρας τῶν δεσποινῶν.

Ἡ τῷ Κύρῳ ἀφορισθεῖσα αἰχμάλωτος αὕτη ἦτο γυνὴ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Σούσων Ἀβραδάτου, ἣτις πρὸς τῇ ὠραιότητι ἐκοσμεῖτο καὶ ὑπὸ νοημοσύνης πολλῆς, καὶ ὑπὸ πίστεως εἰς τὸ καθῆκόν της, ἅπερ εἶναι προτερήματα προτιμότερα τῆς καλλονῆς καὶ διαρκέστερα, καὶ ἅτινα μόνον ἐκτιμῶσιν ἐκαῖνοι ὅσων ὁ ἐγκέφαλος δὲν ὑπέστη μετάθεσιν ἀπὸ τῆς οἰκείας αὐτῷ θέσεως.

Ἀβραδάτης ὁ τῆς Πανθείας ἀνὴρ δὲν ἔτυχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν συμμάχων του Ἀσσυρίων ὅταν κατελήφθη ὑπὸ τῶν στρατῶν τοῦ Κύρου· σφόδρα δὲ ἐλυπήθη καὶ ἠλγησεν ὅταν ἔμαθε τῆς ὠραίας καὶ πιστῆς συζύγου του τὴν αἰχμαλωσίαν. ἠγάπα δὲ αὐτὴν περιπαθῶς, διότι ἦτο ὅλη εἰς αὐτὸν ἀφωσιωμένη καὶ ἡ καρδία της ἦτο εὐχαριστημένη εἰς μίαν μόνον ἀγάπην, τὴν τοῦ ἀνδρός της· δὲν εἶχε τὴν πλεονεξίαν καὶ ματαιοφροσύνην τοῦ νὰ ἐπιζητῇ προσθέτους λάτρας

καὶ θαυμαστάς· ἠγάπα καὶ τὴν ἐδικήν της ἡσυχίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν ἄλλων, οὕτω δὲ δὲν εὐρίσκετο καὶ εἰς διενέξεις πρὸς τὸ καθήκον της.

Ὅτε ἀνηγγέλθη εἰς τὸν Κῦρον ὅτι ἡ κυρία αὕτη ἀφωρίσθη αὐτῷ, διέταξε νὰ τὴν παραλάβῃ καὶ νὰ τὴν φυλάττῃ τῶν πιστῶν του φίλων τις, ὀνόματι Ἀράσπης, τὸν ὁποῖον εἶχε καὶ παιδιόθεν εὐηργετημένον ὁ Κῦρος καὶ ἤδη εἰς ἐξόχους τιμὰς τὸν εἶχεν ἀναδείξει. Ὁ Ἀράσπης, ὡς ἐπιτίθειος πραγματογνώμων, εἶχε λάβει πλήρη ιδέαν τῆς καλλονῆς τῆς Πανθείας, ἀλλὰ ἡ ἀνάκρισις του περιωρίζετο εἰς ἱστορίαν, ἐξ ἧς δὲν εἶχεν ἔτι ἐπηρεασθῆ ἡ καρδιά του.

Ἀκούσας οὕτως τοῦ βασιλέως τὴν ἐντολήν, παρουσιάσθεις λέγει αὐτῷ, Ἔχεις ἰδεῖ, Μεγαλειότατε, τὴν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν μὲ προστάξεις νὰ φυλάζω; Ὁ Κῦρος εἶπεν, ὄχι. Τότε ὁ Ἀράσπης προσδέτει, Ἐγὼ ὅμως τὴν εἶδα ὅτε τὴν συνελάβαμεν καὶ τὴν ἐξεχωρίσαμεν διὰ τὴν Μεγαλειότητά σου. Ὅτε εἰσῆλθαμεν τὸ πρῶτον εἰς τὴν σκηνὴν της δὲν τὴν παρετηρήσαμεν καλὰ, διότι ἐκάσθητο καὶ αἱ δερᾶπαιναί της τὴν εἶχαν περικυκλώσει· ἦσαν δὲ τὰ φορέματά της ὅμοια πρὸς τὰ ἐκείνων. Ὅταν δὲ ἤρθελῆσαμεν νὰ μάθωμεν ποία εἶναι ἡ κυρία των, περιεβλέψαμεν ὅλας καὶ αὕτη ἐφάνη πολὺ διαφέρουσα τῶν ἄλλων, ἂν καὶ ἐκάσθητο χάμω καὶ ἔβλεπεν εἰς τὴν γῆν. Ὅτε δὲ τὴν προσετάξαμεν νὰ σηκωθῆ, ἠγέρθησαν μαζῆ της καὶ αἱ δοῦλαι καὶ τότε ἐφάνη ὅτι αὕτη διέφερε τῶν ἄλλων καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ κατὰ τὴν εὐσχημοσύνην, ἂν καὶ ἴστατο μὲ ἦθος ταπεινὸν καὶ ἔρρεον ἐμφανῶς τὰ δάκρυά της. Τότε δὲ ὁ γεροντότερος ἐξ ἡμῶν εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκα. Ἔχε θάρρος, κυρία· ἀκούομεν ὅτι ὁ σύζυγός σου εἶναι ἀξιόλογος ἀνὴρ καὶ ὡραῖος, ἀλλὰ καὶ τώρα

ἴδω σε λάβη ἀνὴρ οὔτε κατὰ τὴν ὠραιότητα, οὔτε κατὰ τὴν καλὴν διάθεσιν, οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν κατώτερος ἐκείνου· ὁ Κῦρος, τοῦ ὁποίου ἀπὸ τοῦδε ἴδω ἦσαι, εἶναι ἀξιοθαύμαστος ἀνὴρ. Ἄμα ἀκούσασα ταῦτα ἡ Πάνθεια, διέσχισε τὸ ἐπανωφόριόν της καὶ ἔκλαιε καὶ ὠδύρευτο καὶ μετ' αὐτῆς ἔκλαιον ὡσαύτως καὶ αἱ δοῦλαί της. Τότε, Κῦρε, ἐφάνη τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ προσώπου της, ἐφάνη ὁ λαιμός της, ἐφάνησαν αἱ χεῖρές της, καὶ μάθε, Κῦρε, ὅτι, ὡς ἐφάνη εἰς ἐμέ καὶ τοὺς ἄλλους ὅλους ὅσοι τὴν εἶδαν, οὔτε ἔγεινεν ἀκόμη, οὔτε ἴδω γεννηθῆ γυνὴ θνητὴ εἰς τὴν Ἀσίαν ὁμοία αὐτῇ κατὰ τὴν καλλονήν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Μεγαλειότης σου βέβαια ἴδω τὴν ἴδω.

Δὲν πιστεύω τώρα νὰ τὴν ἴδω, εἶπεν ὁ Κῦρος, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶναι τοιαύτη ὁποία τὴν περιγράφεις. Διὰ ποίαν αἰτίαν; εἶπεν ὁ νέος ἀξιωματικός. Διότι, εἶπεν ὁ Κῦρος, ἂν τὴν ἴδω καὶ μοι φανῆ ὅτι εἶναι τῶντι τόσο ὠραία, ὥπως σὺ τὴν περιγράφεις, ἐν ᾧ δὲν ἔχω καὶ διαθέσιμον καιρὸν, φοβοῦμαι μήπως μὲ καταφέρει πολὺ ὀγλήγωρα καὶ πάλιν νὰ ἔλθω νὰ τὴν ἴδω καὶ νὰ ἐπαναλάβω πολλάκις τὰς ἐπισκέψεις μου, καὶ ἀναγκασθῶ οὕτω συχνὰ νὰ βλέπω αὐτὴν καὶ νὰ ἀμελῶ ὅσα πρέπει νὰ πράττω, δηλαδή τὰς ὑποθέσεις τοῦ τόπου καὶ τῶν πολέμων ἡμῶν.

Ὁ δὲ νεανίσκος γελάσας, ἤρχισε φιλοσοφῶν νὰ λέγῃ: Καὶ νομίζεις, Κῦρε, ὅτι εἶναι ἱκανὴ ἡ ὠραιότης τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀναγκάσῃ τὸν μὴ θέλοντα νὰ πράττῃ ὅ, τι δὲν πρέπει; Ἄν ἦτο τοιαύτη ἡ ἰδιότης τοῦ κάλλους, ἤθελεν ὅλους ὁμοίως τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ ἀμελῶσι χάριν αὐτοῦ τὰς ὑποθέσεις των. Δὲν βλέπεις, εἶπεν, ὅτι τὸ μὲν πῦρ ὁμοίως ὅλους καίει, τὰς ὠραίας ὅμως ἄλλας μὲν τις ἀγαπᾷ ἄλλας δὲ ὄχι, καὶ εἰς

ἐρᾶται μιᾶς τινος, ἄλλος δὲ ἄλλης, διότι ὁ ἔρως εἶναι ἐκούσιος, καὶ καθεὶς ἀγαπᾷ ὃν ἂν θελή. Ὁ δὲ Κῦρος εἶπεν, ἂν ἦναι ἐπιελούσιος ὁ ἔρως, διατὶ ἀφ' οὗ τις ἐρασθῆ δὲν δύναται ὕστερον ὅταν θελή νὰ παύσῃ ἐρῶν; ἐγὼ μάλιστα εἶδα ἀνθρώπους νὰ κλαίωσιν ἐκ τῆς λύπης των δι' ἔρωτα καὶ νὰ γίνωνται δοῦλοι τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀγάπης των, εἰ καὶ πρὶν ἢ ἐρασθῶσιν, ἐθεώρουν τὴν δουλείαν μέγα δυστύχημα, καὶ τέλος πάντων εἶδα αὐτοὺς νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἀπειροῦς θυσίας καὶ νὰ εὐχωνται ν' ἀπαλλαγῶσι τοῦ ἔρωτος ὡς ἀπὸ νόσου, καὶ ἐν τούτοις νὰ μὴ δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσιν, ἀλλὰ νὰ μένωσιν εἰς αὐτὸν δέσμιοι μὲ δεσμὰ καὶ τοῦ σιδήρου ἰσχυρότερα, καὶ οὔτε ἐπιχειροῦσι νὰ δραπετεύωσιν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ φυλάττουσι τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀγάπης των μὴ τοὺς φύγη. Μάλιστα, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, πάντα ταῦτα τὰ κάμνουσιν, εἶναι ὅμως ἄδλιοι ἄνθρωποι, διότι ἐν ᾧ πολλοὶ νομίζουσιν ἑαυτοὺς δυστυχεῖς καὶ θεωροῦσι βάσανον τὴν ζωὴν των, καὶ ἐν ᾧ ὑπάρχουσι χίλιοι τρόποι ἀπαλλαγῆς, αὐτοὶ ἐν τούτοις μένουσιν ἐν αὐτῇ. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπρόσθεσε καὶ ἄλλας μωρὰς περὶ ἔρωτος φιλοσοφίας ὁ νεανίας Ἀράσπης, διότι, φαίνεται, εἶχεν ἀκούσει περὶ αὐτοῦ, δὲν εἶχε δὲ καὶ ἐκ πείρας δοκιμάσει τὴν γλύκα τοῦ παιδίου τῆς Ἀφροδίτης, — δὲν τοῦ εἶχεν ἔτι σπουδαίως καθυπακούσει τὴν καρδίαν — ἀφ' οὗ καθηγόρησε τοὺς ἐρῶντας καὶ μὴ δυναμένους ἐκουσίως ν' ἀπαλλαγῶσι τοῦ πάθους, ἐκαυχῆθη ὅτι αὐτὸς ἂν καὶ εἶδε τὴν ὠραιότητα Πάνθειαν, ὅμως δὲν προσηλώθη εἰς αὐτήν. Ἴδου, λέγει, Κῦρε, εἶμαι πλησίον σου καὶ ἱππεύω καὶ ἐκτελῶ ὅλα μου τὰ καθήκοντα, καὶ ὀλίγον μέλει μοι περὶ αὐτῆς. Ὁ δὲ Κῦρος, ὅστις, φαίνεται, εἶχε πάθει καὶ ἐκ πείρας ἐγνώριζε τὴν δύναμιν τῶν δεσμῶν τῆς γλυκαίας ἀγάπης, καὶ

εἶχε βέβαια σπουδάσει ὁποῖος εἶναι ὁ συνδέων δύο καρδίας δεσμὸς, ἢ ὁ εἰς σχέσιν ἀνεξήγητον φέρων δύο πνεύματα γλυκασμὸς, ὁ Κῦρος, ὅστις εἶχε πλειοτέραν ἢ ὁ ἀξιωματικός του πείραν τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐρωτικῶν θαυμάτων, τὰ ὅποια καὶ τῆς λογικῆς τοὺς κανόνας ἀψηφοῦσι καὶ τῆς σκέψεως τὴν ὑποχονδρίαν παραμερίζουσιν, εἶπεν εἰς αὐτόν, Πιστεύω ὅτι δὲν νομίζεις ὅτι συνελήφθης εἰς τὴν παγίδα τοῦ ἔρωτος τῆς Πανθείας, διότι ἀπῆλθες ταχύτερον ἢ ὅσον χρειάζεται νὰ γεννηθῇ ὁ ἔρως καὶ νὰ ἀλλοιοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον. Οὕτω καὶ ὅστις ἐγγίζει τὸ πῦρ δὲν αἰσθάνεται εὐθὺς τὸ κάψιμον, καὶ τὰ ξύλα δὲν ἀνάπτουσιν ἅμα τεθῶσιν εἰς τὴν ἐστίαν· διὰ τοῦτο ἐγὼ δὲν ἐγγίζω ἐκουσίως οὐδέποτε τὸ πῦρ, οὔτε βλέπω τὰς ὡραίας μὲ πολλὴν περιέργειαν καὶ μὲ πνεῦμα ἐρευνητικὸν τῶν καλλονῶν των. Δὲν ἀφίνω τὸ βλέμμα μου νὰ σταθῇ πολλὴν ὥραν ἐπάνω των. Συμβουλεύω δὲ καὶ σέ, Ἀράσπη, νὰ μὴ προσηλώνῃς ἐπὶ πολὺ τὰ βλέμματά σου εἰς τὰς νέας, διότι ὅπως τὸ πῦρ καίει τοὺς ἀπτομένους, οὕτω καὶ οἱ εὐαίσθητοι ὀφθαλμοὶ καὶ μακρόθεν πολλάκις ἀνάπτουσι καὶ καίουσι τοὺς εἰς αὐτοὺς μετ' ἐπιμονῆς ἐμβλέποντας, καὶ ἐκ τοῦ ὄραϊν οὕτω γεννᾶται τὸ ἔραϊν.

Ἴσως ὁ Κῦρος διδάσκων οὕτω τὸν ἀξιωματικόν του, παρεκινεῖτο ὑπὸ ἐσωτερικῆς τινος ἀνησυχίας, ἵτις δυνατὸν να ἐπῆλθεν εἰς αὐτόν ἀπροσδοκίτως ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς Πανθείας· διότι συμβαίνει πολλάκις καὶ ἐξ ἀκοῆς νὰ παθαίνῃ ἢ εὐαίσθητος καρδία, καὶ ν' ἀρχίζῃ προοιμιακῶς εἶδος ἐλαφρᾶς ζηλοτυπίας. Φίλος τις ὀλίγον κρύος περὶ τὰς τοιαύτας πνευματικὰς μηχανορραφίας, τὸ ἔπαθε πολλάκις. Τοῦ ἐκαψαλίσθησαν πολλάκις τὰ πτερὰ διὰ τῆς φαντασίας ἐξ ἀκοῆς ἢ ἀναγνώσεως καὶ ἐν ᾧ ἐνόμιζε πρότερον ὅτι δὲν εἶχε

καρδίαν καὶ ἐγέλα τοὺς σφόδρα εὐαισθητοὺς, ἐμάνθανεν ὅτι οὐ μόνον εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦτο ἡ ταλαίπωρος σφόδρα εὐτρωτος καὶ ἐκτεθειμένη ἄνευ θώρακος ἢ ἀσπίδος εἰς τὰ βέλη τῶν πονηρῶν ὀφθαλμῶν. Τώρα δὲ μόλις, ὡς λέγει μοι ὁ φίλος, ἤσυχασε καὶ το γῆρας ἔφερεν αὐτῷ τὴν τόσον ἀναγκαίαν εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς ἀπηυδισμένης καρδίας του ἀναισθησίαν. Ἐλθωμεν εἰς τὸν ἀξιωματικὸν Ἀράσπην.

Ὅταν οὗτος ἤκουσε τὰς παρατηρήσεις τοῦ Κύρου, εἶπε, Μὴ φοβεῖσαι, βασιλεῦ, καὶ ἂν οὐδέποτε παύσω βλέπων τὴν Πάνθειαν, δὲν θὰ κυριευθῶ ὑπὸ τῶν θελγήτρων της τόσον, ὥστε νὰ παραμελῶ τὰ τῆς δημοσίας θέσεώς μου καθήκοντα. Ἡ ἀπόκρισις αὕτη ἤρесе πολὺ τῷ Κύρῳ, διὰ τοῦτο, μα τὴν ἀλτήθειαν, τὸν ὑποπτεύομαι, ἤρεσεν αὐτῷ ἡ διαμαρτύρησις τοῦ φύλακος τῆς Πανθείας· ὅθεν εἶπεν εἰς αὐτὸν μετὰ πολλῆς συγκινήσεως καὶ προθυμίας. Εὗγε, Ἀράσπη, κάλλιστα λέγεις, λοιπὸν φύλαττέ μου τὴν Πάνθειαν καὶ περιποιουῦ αὐτήν, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ γείνη ποτέ γυνή μου. Οὕτω δὲ λήξαντος τοῦ διαλόγου ἀπεχωρίσθησαν, καὶ ὁ μὲν Κύρος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐπιτελεῖόν του μὲ μίαν περισσοτέραν ἐννοιαν καὶ υποψίαν, ὁ δὲ Ἀράσπης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν σκηνήν καὶ εἰς τὴν Πάνθειαν. Ἦλθεν ὁ ταλαίπωρος καὶ ἔπαθεν ὅ, τι μετὰ μικρὰν ἀπουσίαν παθαίνει ὅστις ἐπαναβλέπει ὅ, τι πρότερον ἔστω καὶ μὲ ἀδιαφορίαν ἐθαύμασεν. Εἶδε τὴν Πάνθειαν περίλυπον, ἔνδακρυν, ἀπηλπισμένην, πάσης συμπαθείας ἀξίαν διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν της, τὴν στέρησιν τοῦ ἀνδρός της· τὴν εἶδε καὶ συνεκινήθη, ἠσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ του μικρὰν δόνησιν, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἴσαν νὰ μὴ ἤθελον ν' ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ τῆς θέας της. — Πρῶτον

στάδιον. — Ἄν μὴ τὸ ἐννοῆς, ἀναγνώστα, εἶσαι εὐήθης, καὶ μὲ συγχωρεῖς.

Ἀρχίζει ὕστερον ὁ νεανίσκος νὰ ἀνακαλύπτῃ καὶ ἠθικὰ προτερήματα εἰς τὴν νέαν αἰχμάλωτον. Ὁ καυμένος! ἀρχίζει δηλαδή νὰ κατασκευάζῃ ὁ ἴδιος τὰς ἀλύσεις του, τὰ δεσμά του. Εὐρίσκει εἰς τὴν Πάνθειαν πολλὴν καλοκάγαθειαν, εὐρίσκει ὅτι δὲν ἐφαίνετο ἀχάριστος εἰς τὰς περιποιήσεις του, καὶ ἐξελάμβανεν ὁ χαριτωμένος νεανίας ὡς ἀδυναμίαν πρὸς αὐτὸν τὸ ὅτι ἡ Πάνθεια ἐκέλευε τὰς δούλας τῆς νὰ τὸν ἀντεπιμελῶνται καὶ νὰ τὸν περιποιῶνται, καὶ, ὅταν ἐτύγχαινε νὰ ἦναι κακοδιάθετος, νὰ φροντίζωσιν ὅπως μὴ τοῦ λείπῃ τίποτε ἐξ ὅσων ἔπρεπε, τὸ φαγητόν του, τὰ ἰατρικά του, καὶ πᾶσα περιποιήσις. “Ἐκ πάντων τούτων ἠλίσκετο (ὁ Ἀράσπης) ἔρωτι”, λέγει ὁ μακαρίτης Ξενοφῶν. Ἡ Πάνθεια ἔπραττε ταῦτα κατὰ καθῆκον, ἦτο αἰχμάλωτος, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ καλῶς παιδαγωγημένος δὲν παύει τοῦ νὰ ἦναι εὐγενὴς εἰς οἵανδήποτε κατάστασιν καὶ ἂν περιπέσῃ. — Εὐδαιμονῶν δὲν ἀλαζονεύεται, δυσπραγῶν δὲν ταπεινοῦται, — τὸ καθῆκόν του εἶναι καθῆκον παντοῦ καὶ πάντοτε. Ὁ κοῦφος ὅμως Ἀράσπης “ἐκ πάντων τούτων ἠλίσκετο ἔρωτι” κατὰ τὸν Ξενοφῶντα. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἂν μὴ τὸ ἰστόρει, τίς ἐξ ἡμῶν, τῶν πρεσβυτέρων τοῦλάχιστον, δὲν ἤθελε τὸ ἐννοήσῃ; Δὲν σᾶς φαίνεται τώρα ὅτι εἶναι ἤδη εἰς τὸ δεύτερον στάδιον τῆς ὑποθέσεως ὁ καυχηθεὶς ὅτι δὲν τὸν καίει τὸ πῦρ Ἀράσπης;

Μη χαιρεκακῆτε, εἰς τοιαύτας περιστάσεις χρειάζεται εὐσπλαγχνία, φιλανθρωπία. Κανεὶς ἅς μὴ χείρῃ εἰς τῶν ἄλλων τὰ κακὰ, κανεὶς ἅς μὴ καυχᾶται διὰ τὴν ἀναισθησίαν του — ὑπάρχει νέμεσις, καὶ ἡ νέμεσις γρηγορεῖ, καὶ ἡ

νέμεσις ταπεινώνει τὴν ἔπαρσιν, καὶ εἰς δάκρυα μεταβάλλει τὰ σκωπτικὰ μειδιάματα. Προσέχετε, φίλοι μου. Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀκόμη μᾶς λέγει “ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλέπετω μὴ πέσῃ”, ὅπως ἔπεσεν ὁ καυχηματίας Ἀράσπης.

Ἐν τῷ δευτέρῳ σταδίῳ τοῦ δυσιάτου πάθους του εὐρισκόμενος ὁ νέος ἀξιωματικὸς, ἐμνήσθη τῶν λόγων τοῦ Κύρου, καὶ ἔγνω τὴν ἀπάτην τῆς πρώην ἀφοβίας του. Ἄλλ’ ἡ ἐνθύμησις τῶν παρατηρήσεων τοῦ Κύρου τὸν ἀνέμνησε συγχρόνως ὅτι ἡ γυνὴ ἣτις ἐτάραξε τὸ ἰσοζύγιον τῆς καρδίας του, ἣτις τὸν ἐδίδαξε τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ παραπόνου τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῶν θολῶν βλεμμάτων, ἦτο παρακαταθήκη τοῦ βασιλέως του, τῆς ὁποίας τὴν φυλακὴν ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ὡς πιστὸν φίλον καὶ ἀξιωματικόν του, καὶ ἡ ἀνάμνησις αὕτη διηλθεν ὡς δίστομος ῥομφαία τὴν ζεματισμένην ἤδη καρδίαν του. Ἦξευρε δὲ ὅτι τῆς Ἀσίας οἱ δεσπότες καὶ πάλαι καὶ νῦν δὲν χωρατεύουσιν ὅταν τις ἀνακατόνηται εἰς τὰ χαρέμιά των. Κόλασις ἦτο ἡ ἰδέα αὕτη διὰ τὸν Ἀράσπην, ἀλλ’ ὁ ἔρωσ ἐφευρίσκει καὶ ἀπολογίας καὶ δικαιολογίας. Ἐπειτα δὲν ἦτο πλέον καὶ εἰς κατάστασιν ὁ Ἀράσπης νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἐκ τοῦ φόβου· ἦτο αἰχμάλωτος καρδιακῶς τῆς αἰχμαλώτου σωματικῶς Πανθείας, καὶ διὰ τοὺς τοιούτους τῆς καρδίας αἰχμαλώτους οὔτε δραπέτευσις οὔτε λύτρωσις ὑπάρχει. Ἦτο ὁ Ἀράσπης μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος, ἔβλεπε τὸν ἄκμονα, ἀλλὰ τὴν σφύραν δὲν τὴν ἔβλεπε τόσον καλά· ἐπροχώρει λοιπὸν πρὸς τὸ τρίτον στάδιον ἀκαδέκτως, καὶ ἤρχισε τὰς ἀψιμαχίας ὁ ἄθλιος καὶ πανάθλιος.

Ἄγνωσθ ὁποία ἦτο ἡ πρὸς τὴν Πανθεϊαν δήλωσις τῆς εὐαισθησίας τοῦ Ἀράσπου, καὶ δὲν ἴδυνήθη νὰ κατασκευάσω

ἐγὼ τοιαύτην ἐξ ὀνόματός του, τουτέστι κατ' ὑπόθεσιν. Οἱ φρόνιμοι τῶν ἀνθρώπων δὲν βλέπουσι τὰς ἐχούσας Ἀβραδάτην Κυρίας, καὶ οὐδὲ ἐπιτρέπεται νὰ βλέπωσι, βλέπουσι μόνον τὰς διαθεσίμους ἐχούσας τὰς καρδίας των, ἔχουσι δὲ ὑπομονὴν καὶ γίνονται καταληπτοὶ ἄνευ λεκτικῶν δηλώσεων· ἀφίνουσι τὴν ἀνεύρεσιν τῶν μυστηρίων τῆς καρδίας των εἰς τὴν αἰσθηματικὴν ὀξυδέρκειαν τῶν δεσποινῶν, τὸ δὲ κατῆκον εἶναι ἢ ἀόρατος θεότης ἣτις ρυθμίζει τὰς τῶν καρδιῶν ἀξιώσεις. Ἡ ἀναμάρτητος ἀγάπη εἶναι θεῖον δῶρημα, καὶ ὅστις δὲν ηὐτύχησε νὰ ἀπολαύσῃ ταύτην ἀγνοεῖ τί ἐστὶν εὐδαιμονία, ἀγνοεῖ πόσον ὑπέρτερον πάσης ἡδονῆς εἶναι τὸ βάσανον τοῦ κατῆκοντος. Εἰς ἴδιον λόγον ἐλπίζω νὰ ἐκθέσω κατ' ἕκτασιν τὰ τοιαῦτα φιλοσοφήματα καὶ θὰ δείξω καθαρά, ὅτι καθαραὶ εἶναι αἱ πνευματικαὶ συμπάθειαι καὶ ἄσχετοι πρὸς τὸν βόρβορον τοῦ ὑλικοῦ κόσμου.

Ἐξ ὧν ἐν παρόδῳ πως ἱστοροῦνται ἢ πλαστουροῦνται, φαίνεται ὅτι ὁ Ἀράσπης δὲν εἶχεν εὐγενῆ ἀνατροφὴν, παρεξήγησεν, ὡς ἐφῆμεν εἰπόντες, τῆς Πανθείας τὰς ἐκ κατῆκοντος πρὸς αὐτὸν μικρὰς περιποιήσεις, καὶ τὴν εὐγένειαν ἣν ἐμπνέει ἢ ἀνύποπτος ἀσώοτης. Ἡ Πάνθεια ἦτο γυνὴ τοῦ κατῆκοντος· ἦτο ἡ καρδία τῆς βεβαπτισμένη εἰς τῆς ἀρετῆς τὰ νάματα. Αἱ τοιαῦται δὲ κυρίαί γινόμεναι σύζυγοι ἔχουσι τόσην πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τοὺς ἑαυτῶν ἀνδρας, ὥστε καθιστῶσιν ἑαυτὰς οἷον ἀλαλήτους κήρυκας τοῦ κατῆκοντος, καὶ διδάσκουσι τοὺς ἀνδράδας ὅτι εἶναι ἀκαταμάχητος ἡ γνησία ἀρετὴ. Τὰς βαναύσου ἔρωτος ἐξηγήσεις τοῦ Ἀράσπου ἀπέκρουσε μετ' ἀγανακτήσεως ἢ πιστῆ εἰς τὸν ἀπόντα σύζυγόν τῆς καὶ διακαῶς αὐτὸν ποθεῖσα Πάνθεια· ἐνόμισεν ὅτι καὶ ἄκουσαν τὸ ἐγκλημα τὴν μαιίνει· ἐσυλλογίσθη νὰ

ἀναγγεῖλη εἰς τὸν Κῦρον τὰς ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Ἀράσπου περιστάσεις τῆς, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκαμε, διότι δὲν ἐνόμισε καλὸν νὰ ἐνσπείρη μεταξὺ φίλων, ἢ μᾶλλον μεταξὺ ἴγεμόνος καὶ ὑπαλλήλου δυσαρέσκειαν, ὀλέθρια δυναμένην νὰ φέρη ἀποτελέσματα. Ἐνόμισεν ὅτι ὁ Ἀράσπης ἐκ τῆς διαγωγῆς τῆς ἔδεικνεν ὑποχρεωθῆναι νὰ τὴν ἀφήσῃ ἴσυχον, νὰ ἐνθυμῆται καὶ νὰ ποθῆ τὸν ἄνδρα τῆς καὶ νὰ κλαίῃ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς. Ἄλλ' ὁ Ἀράσπης ἐφάνη εἰς αὐτὴν βαρύνυμος, ἀπειλητικός, καὶ καλῶς ἐνόησεν ἡ εὐφυῆς γυνὴ ὅτι ὁ ἐραστὴς αὐτὸς τοῦ σωματικοῦ κάλλους τῆς ἐπρόκειτο νὰ γείνη διὰ τῆς βίας μαιφόνος τῆς ἀγνότητός τῆς. Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ δὲ ἀπειλῇ ἀπεφάσισε πλέον νὰ σώσῃ ἑαυτὴν καὶ ν' ἀδιαφορήσῃ δια τὴν τύχην ἐκείνου. Ὅθεν δι' εὐνούχου ἐμήνυσεν εἰς τὸν Κῦρον τὰ συμβάντα καὶ τὰ τεκταινόμενα καὶ παρέστησεν εἰς αὐτὸν τὴν δεινὴν θῆσιν τῆς, ἰκετεύουσα αὐτὸν νὰ τὴν λυτρώσῃ ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ τῆς αὐθαδείας ἐπιβούλου θεματοφύλακος καὶ νὰ τὴν φυλάξῃ τιμίαν καὶ πιστὴν πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς, ἢ ἂν μὲν μεταίδη τοῦτον, νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ ἀποθάνῃ αἰχμάλωτος μὲν, ἀλλ' οὐχὶ κατησχυμένη. Ἡ αἰχμαλωσία εἶναι τιμὴ, ἡ προδοσία τῆς τιμῆς εἶναι ὄνειδος.

Ὁ Κῦρος ἀκούσας τὰ συμβάντα καὶ ἐνθυμηθεὶς τοὺς μωροὺς κομπασμοὺς τοῦ Ἀράσπου, ὅτι δῆθεν ἦτο ἀήττητος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἐγέλασε σφένδα καὶ ἀμέσως ἐμήνυσεν εἰς τὸν νεανίαν διὰ τοῦ στρατηγοῦ Ἀρταβάζου νὰ μὴ λάχῃ καὶ φερθῆ ἀπρεπῶς καὶ αὐθαδῶς πρὸς τὴν Πάνθειαν· τὸν συχωρεῖ δὲ ἂν πείσῃ αὐτὴν νὰ τὸν ἀγαπήσῃ καὶ δὲν τὸν ἐμποδίζει εἰς τοῦτο. Ὁ Ἀρτάβαζος ἐλθὼν ἤλεγξε καὶ ἐλοιδόρησε τὸν Ἀράσπην, παρακαταθήκην ὀνομάζων τὴν γυναῖκα καὶ ἐλέγχων τὴν διαγωγὴν τοῦ Ἀράσπου, καὶ λέγων ταύτην

ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν καὶ ἀκράτειαν. Ὁ Ἀράσπης καὶ ἔκλαυσεν ὑπὸ τῆς λύπης οὕτω ἐλεγχθεὶς, καὶ κατεκοκκίνησεν ὑπὸ τῆς ἐντροπῆς, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ σβύσῃ ἐκ τοῦ φόβου μήπως καὶ πάθῃ τίποτε χεῖρον ὑπὸ τοῦ Κύρου τῆς ἀσεβείας του ἕνεκα.

Ὁ Κύρος μαθὼν τὴν ἐμποιηθεῖσαν αὐτῷ ἐντύπωσιν ἐκ τῶν λόγων καὶ τῶν μομφῶν τοῦ Ἀρταβάζου, ἐκάλεσε τὸν Ἀράσπην ὠχρὸν καὶ τρέμοντα ἐκ φόβου καὶ τοῦ εἶπε καταμόνας τὰ ἐξῆς. “Βλέπω, ὦ Ἀράσπη, ὅτι καὶ ἐμέ φοβεῖσαι δια τὴν διαγωγὴν σου καὶ κακῶς εὐρίσκεσαι ὑπὸ τῆς αἰσχύνης. Ἄφες αὐτὰ τώρα καὶ μάθε ἄλλοτε νὰ μὴ καυχᾶσαι. Ἐγὼ ἴξεύρω ὅτι καὶ θεοὶ ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ ἔρωτος καὶ ἄνθρωποι ἐκ τῶν περιφήμων διὰ τὴν φρόνησίν των πολλὰ ὑπ’ αὐτοῦ ἔπαθον, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος εὐρεθεὶς εἰς συνάντησιν ἐρασμίων γυναικῶν δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ πάθω. ἐγὼ δὲ εἶμαι αἷτιος δι’ ὅ, τι ἔπαθες, διότι σὲ ἔβαλα νὰ συγκατοικήσῃς μὲ τοιοῦτον ἀκαταμάχητον πρᾶγμα.

Ὁ Ἀράσπης εὐχαρίστησε τὸν Κύρον ὅτι προσηνέχθη μετὰ πραότητος καὶ ἐδείχθη συγγνώμων τῶν ἀνθρωπίνων ἀμαρτημάτων, ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι ἅμα ἠκούσθη ἡ συμφορὰ του, οἱ μὲν ἐχθροὶ του ἐχάρησαν, οἱ δὲ φίλοι του ἐλθόντες τὸν συμβούλευσαν νὰ δραπετεύσῃ, μὴ ἤθελε τιμωρηθῆ διανοηθεὶς νὰ πράξῃ μέγα πρὸς τὸν Κύρον ἀδίκημα.

Ὁ Κύρος φιλάνθρωπος ὢν, ἀλλὰ καὶ πεπειραμένος, ἠθέλησε νὰ ὠφεληθῆ ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, ὅθεν συνεβούλευσε τὸν Ἀράσπην νὰ προσποιηθῆ ὅτι τῷ ὄντι ἀποστατεῖ καὶ φεύγει πρὸς τοὺς ἐχθρούς, τῷ ἔδωκε δὲ καὶ ὁδηγίας πῶς νὰ ὑποκριθῆ τὸν αὐτόμολον ἵνα μὴ ἀνακαλυφθῆ καὶ ποίας ἐρεύνας νὰ κάμῃ εἰς τὰ ἐχθρικά στρατόπεδα. Οὕτω ἐσουλ-

λογίσθη ὁ Κῦρος ὅτι ἤθελεν ὁ εὐνοούμενός του ἀξιωματικῶς λησμονήσει τὴν Πάνθειαν καὶ ἤθελε καὶ αὐτὸν στρατηγικῶς ἴφελῃσει ὡς κατάσκοπος. Ὁ Ἀράσπης ἔφυγε, καὶ διεδόθη ὅτι ἠὺτομόλησε πρὸς τοὺς ἐχθρούς, διότι συνελήφθη ἀπίστως ἐπιβουλεύων τὴν Πάνθειαν, τὴν ὁποίαν ὁ Κῦρος εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς αὐτὸν νὰ φυλάττη.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Πάνθεια ἀκούσασα τὸ γεγονός καὶ ὡς ἀληθές αὐτὸ πιστεύσασα, ἐμήνυσε εἰς τὸν Κῦρον νὰ μὴ λυπῆται διὰ τὴν φυγὴν τοῦ ἀχρείου Ἀράσπου καὶ ὑπέσχετο, ἂν τὸ ἐπιτρέπη αὐτῇ ὁ Κῦρος, νὰ καλέσῃ τὸν ἄνδρα της, νὰ τὸν κάμῃ ἐκ πολεμίου σύμμαχόν του καὶ φίλον πολὺ πιστότερον τοῦ Ἀράσπου, καὶ νὰ ἔλθῃ φέρων ἀκόμη μαζῇ του ὅσῃν πλείστην ἤθελε δυνηθῆ δύναμιν, κατ' ὅσον μάλιστα ἔσχε πολλὰς ἀφορμὰς δυσαρρεσκειῶν πρὸς τὸν σύμμαχόν του βασιλέα καὶ εὐχαρίστως ἤθελεν ἔλθει πρὸς τὸν Κῦρον, ἄνδρα σεβόμενον τὴν τιμὴν τῶν αἰχμαλώτων του καὶ μεταχειρισθέντα αὐτὴν οὐχὶ ὡς δορυάλωτον, ἀλλ' ὡς ἀδελφοῦ του σύζυγον.

Ὁ Κῦρος ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῆς Πανθείας· ὅθεν αὕτη ἐμήνυσε τὰ δέοντα εἰς τὸν Ἀβραδάτην, ὅστις εἶχεν ἔδη μάθει τὴν πρὸς τὴν αἰχμάλωτον γυναῖκά του σώφρονα καὶ φιλότιμον διαγωγὴν τοῦ Κύρου· διὰ τοῦτο καὶ ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ἦλθεν εἰς τὸν Κῦρον, ὅστις πρὶν ἢ τὸν ἴδῃ ἔτι διέταξε νὰ τὸν παραπέμψωσι παρευθὺς εἰς τὴν Πάνθειαν. “Ὡς δὲ ἰδέτην ἀλλήλοισιν ἡ γυνὴ καὶ ὁ Ἀβραδάτης ἠσπᾶσθησαν ἀλλήλους ὡς εἰκὸς ἐκ δυσελπίστων. Ἐκ τούτου δὲ λέγει ἡ Πάνθεια τοῦ Κύρου τὴν ὁσιότητα καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν κατοικτήσιν.” Ὁ Ἀβραδάτης ἀκούσας ταῦτα εἶπε, καὶ τί τῶρα ποιῶν ἐγὼ, ὦ Πάνθεια, ἤθελον ἀποδώσει τὴν χάριν τῷ Κύρῳ διὰ τὴν πρὸς σὲ καὶ

πρὸς ἐμὲ τιμίαν καὶ ἱπποτικὴν διαγωγὴν του; Τί ἄλλο, εἶπεν ἡ Πάνθεια, ἢ πειρώμενος νὰ ἦσαι πρὸς αὐτὸν, οἷος καὶ ἐκεῖνος πρὸς σὲ γέγονε. Ἐκτοτε δὲ ὁ ἐπίσης τίμιος ὡς καὶ ἡ γυνὴ του Ἀβραδάτης ἔγνω ἵνα ἐξ ὅλης του ψυχῆς καὶ καρδίας ὑπηρετήσῃ τὸν Κῦρον.

Ἡ Πάνθεια ἐκ τῶν οἰκονομιῶν της καὶ ἐκ τῆς θυσίας τῶν ἰδίων της καλλωπισμάτων κατεσκεύασε πλουσίαν καὶ λαμπρὰν στολὴν τοῦ ἀνδρός της, διότι ἤθελεν αὐτὸν νὰ φαίνεται καὶ ἐξωτερικῶς κόσμιος, καὶ ἀνωμολόγει ἐπὶ γινομέναις αὐτῇ παρατηρήσεσιν, ὅτι ὁ Ἀβραδάτης ἦτο ὁ πολυτιμότετος τῶν στολισμῶν της καὶ ἡ ἀγάπη της καὶ τὸ πᾶν. Καὶ μόνη δὲ αὕτη ἐνέδυσεν αὐτὸν καὶ τοῦ ἐφόρει τὴν στολὴν ἐτοιμαζόμενον πρὸς στρατείαν καὶ ἐπειρᾶτο ἐν τούτοις νὰ ἀποκρύπτῃ τὰ εἰς τὰς παρειάς της καταλειβόμενα δάκρυα. Ἴδου μὲ πόσῃ ἀμίμητον χάριν λέγει ταῦτα ἡ ἀπτικὴ μέλισσα. “Καὶ τῷ Ἀβραδάτῃ δὲ τὸ τετράρρῦμον ἄρμα καὶ ἵππων ὀκτὼ παγκάλως ἐκεκόσμητο, ἐπεὶ δ’ ἐμελλε τὸν λινοῦν θώρακα, ὃς ἐπιχώριος ἦν αὐτοῖς, ἐνδύεσθαι, προσφέρει αὐτῷ ἡ Πάνθεια χρυσοῦν καὶ κράνος καὶ περιβραχιόνια καὶ ψέλια πλατέα περὶ τοὺς καρπούς τῶν χειρῶν καὶ χιτῶνα πορφυροῦν ποδήρη στολιδωτὸν τὰ κάτω καὶ λόφον ὑακινθινοβαφῆ. Ταῦτα δ’ ἐποίησατο λάθρα τοῦ ἀνδρός ἐκμετρησαμένη τὰ ἐκείνου ὅπλα. Ὁ δὲ ἰδὼν ἐθαύμασέ τε καὶ ἐπήρετο τὴν Πάνθειαν, Σὺ δήπου, ὦ γύναι, συγκόψασα τὸν σαυτῆς κόσμον τὰ ὅπλα μοι ἐποιήσω; Μὰ Δί’, ἔφη ἡ Πάνθεια, οὐκουν τὸν γε πλείστου ἄξιον· σὺ γὰρ ἔμοιγε, ἦν καὶ τοῖς ἄλλοις φανῆς οἷος περ ἐμοὶ δοκεῖς εἶναι, μέγιστος κόσμος ἔσῃ. Ταῦτα δὲ λέγουσα ἅμα ἐνέδυσέ τε τὰ ὅπλα, καὶ λανθάνειν μὲν ἐπειρᾶτο, ἐλείβετο δὲ αὐτῇ τὰ δάκρυα κατὰ τῶν παρειῶν.”

Ἐν ᾧ δὲ παρασκευασθεὶς οὕτω ὁ Ἀβραδάτης ἦτο ἤδη ἕτοιμος νὰ ἀναχωρήσῃ, ἡ Πάνθεια ἐκέλευσε τοὺς παρόντας ν' ἀποχωρήσωσι. Μείνασα δὲ μόνη μετὰ τοῦ Ἀβραδάτου, ἀφ' οὗ διεδήλωσε τὴν πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσίν της ὑπέμνησεν εἰς αὐτὸν τὰς πρὸς τὸν Κύρον ὑποχρεώσεις του διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν διαγωγὴν του, ἀνδ' ἧς εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς αὐτὸν τὴν τοῦ Ἀβραδάτου συμμαχίαν. Ὁ Ἀβραδάτης συγκινηθεὶς ἐκ τῶν λόγων τῆς γυναικὸς του ἔθεσε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της καὶ ἀναβλέψας εἰς οὐρανὸν εἶπεν, “ὦ Ζεῦ μέγιστε, ἀξιώσόν με νὰ φανῶ τῆς μὲν Πανθείας ἄξιος ἀνὴρ, τοῦ δὲ Κύρου, τοῦ τιμήσαντος ἡμᾶς, ἄξιος φίλος.” Οὕτω ὁ Ἀβραδάτης ἀνέβη εἰς τὸ ἄρμα, τὸ ὁποῖον κατεφίλησεν ἡ Πάνθεια, καὶ μετὰ πολλῆς πλέον δυσκολίας ἐχωρίσθη τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός, πορευθέντος κατὰ τῆς φάλαγγος τῶν Αἰγυπτίων πολεμίων τοῦ Κύρου. Ὁρμήσας δὲ κατὰ τῆς φάλαγγος τῶν Αἰγυπτίων ἀφέθη μόνος μετὰ τῶν ἐταίρων του, διότι οἱ ἄλλοι φοβηθέντες τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων ἔφυγον. Γενναίως δὲ πολεμήσας ἐφονεύθη.

Ἄμα μαθούσα ἡ Πάνθεια τὴν ἀνεπανόρθωτον ταύτην συμφορὰν, ἔσπευσε μετὰ τῆς ἄρμαμάξης της πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ σηκώσασα τὸν νεκρὸν τὸν ἔθηκεν εἰς αὐτὴν καὶ μετακομίσασα αὐτὸν πλησίον τοῦ Πακτωλοῦ ποταμοῦ, διέταξε τὰ τῆς κηδείας. Καθήμενὴ δὲ αὕτη κατὰ γῆς καὶ θεῖσα ἐπὶ τῶν γονάτων της τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ τὸν ἐστόλιζεν. Ὁ Κύρος ζητήσας τὸν Ἀβραδάτην καὶ μαθὼν τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ τῆς Πανθείας τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν, σφόδρα ἐταράχθη καὶ ἀναπηδήσας παραχρῆμα ἐπὶ τὸν ἵππον του καὶ συμπαραλαβὼν χιλίους ἵππεῖς, ἔδραμεν ἐπὶ τὸ πάθος· προσέταξε δ' ἐν τούτοις δύο τῶν ἀξιωματικῶν του νὰ λάβωσι

τὰ πρόποντα εἰς ἄνδρα φίλον καὶ ἀνδρεῖον θανόντα κοσμήματα καὶ νὰ ἔλθωσι κατόπιν του· διέταξε δὲ νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὸν τόπον καὶ κτήνη πολλά διὰ νὰ σφαγῶσιν εἰς τιμὴν τοῦ νεκροῦ.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Κῦρος καὶ ἰδὼν τὴν Πάνθειαν χάμω κατῆμένην καὶ τὸν νεκρὸν κατὰ γῆς κείμενον ἐδάκρυσεν διὰ τὸ δυστύχημα καὶ εἶπε, „Φεῦ, ὦ ἀνδρεία καὶ πιστὴ ψυχὴ, παρήτησες λοιπὸν ἡμᾶς καὶ ἔφυγες”, καὶ πάραυτα ἐπίασε τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ νεκροῦ, ἀλλ’ αὕτη ἦτο κομμένη ὑπὸ κοπίδος τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἐλώρισε τοῦ σώματος· ὁ δὲ Κῦρος ἰδὼν τὸ θέαμα τοῦτο πολὺ περισσότερον ἐλυπύθη, καὶ ἡ Πάνθεια δὲ μεγαλοφώνως ἔκλαυσε καὶ λαβοῦσα τὴν χεῖρα καὶ καταφιλήσασα αὐτὴν τὴν προσήρμοσε πάλιν εἰς τὸ σῶμα ὅπως ἠδυνήθη, καὶ εἶπεν εἰς τὸν Κῦρον, Καὶ τὰ ἄλλα του μέλη εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν εἶναι· ἀλλὰ τίς ἢ ἀνάγκη νὰ ἴδῃς; Γνωρίζω ὅτι ὅλα ταῦτα ἔπαθες δι’ ἀγάπην μου, ἴσως δ’ ἐπίσης καὶ δι’ ἀγάπην σου· ἐγὼ ἢ ἀνόητος τὸν ἐσυμβούλευσα νὰ φερθῆ ὅπως ἴνα φανῆ φίλος εἰς σέ λόγου ἄξιος· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος δὲν ἐσυλλογίζετο τί ἔμελλε νὰ πάθῃ, ἀλλὰ τί ποιῶν ἤθελε σ’ εὐχαριστήσῃ — οὕτω λοιπὸν αὐτὸς μὲν ἀπέθανεν ἀμέμπτως, ἐγὼ δὲ ἢ παρακινήσασα αὐτὸν κάθημαι τώρα ζῶσα πλησίον του.

Ὁ Κῦρος, ἀφ’ οὗ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔκλαυσε σιωπῶν, ἔπειτα εἶπεν, “Οὗτος μὲν, κυρία, ἔλαβεν ἐντιμότερον τέλος, διότι ἐτελείωσε τὴν ζωὴν του ὡς πρέπει εἰς ἀνδρεῖον, σὺ δὲ λάβε τὰ κοσμήματα ταῦτα καὶ στόλισέ τον. Ἔσο δὲ βεβαία ὅτι καὶ ἄλλας τιμὰς θὰ τῷ προσφέρω, καὶ μνημῆμα μεγαλοπρεπὲς καὶ ἄξιον ὑμῶν θέλει ἀνυψωθῆ καὶ θυσίαι θὰ γίνωσιν εἰς αὐτὸν ὅπως ἀρμόζει εἰς ἀνδρεῖον ἄνθρωπον. Καὶ σὺ δὲ δὲν

Ἦά μένης ἔρημος, διότι ἐγὼ χάριν τῆς σωφροσύνης σου καὶ τῶν ἄλλων σου ἀρετῶν καὶ χάριν τῶν προτερημάτων σου θέλω σέ τιμᾶ καὶ θέλω μετὰ συστάσεων σέ ἀποστείλει ὅπου ἂν θέλῃς. Δήλωσόν μοι μόνον ποῦ θέλεις νὰ σέ κομίσωσι; Ἡ δὲ Πάνθεια εἶπε, Χωρὶς ἄλλο, ὦ Κύρε, δέν Ἦά σοι κρύψω πρὸς ποῖον ἐπιθυμῶ νὰ ὑπάγω.

Μετὰ ταῦτα ὁ Κύρος ἀπῆλθε σφόδρα λυπημένος καὶ διὰ τὴν Πάνθειαν, στερηθεῖσαν τοιούτου ἀνδρός, καὶ δι' ἐκεῖνον ὅτι δέν ἤθελε πλέον ἰδῆ τὴν τοιαύτην του σύζυγον.

Ἄφ' οὗ οὕτως ἀπῆλθεν ὁ Κύρος, ἢ Πάνθεια προσέταξε τοὺς εὐνούχους ν' ἀποσυρθεῖσι, διὰ νὰ μοιρολογήσῃ αὐτὴ μόνη τῆς τὸν ἄνδρα τῆς ἐφ' ὅσον θέλη· εἰς δὲ τὴν τροφὸν τῆς εἶπε νὰ μείνῃ πλησίον τῆς, εἶτα τῇ λέγει, “ὅταν ἀποθένω νὰ μὲ περικαλύψῃς μὲ τὸ αὐτὸ κάλυμμα, μὲ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Ἀβραδάτης εἶναι κεκαλυμμένος.” Ἡ τροφὸς κατικέτευε τὴν ἑαυτῆς κυρίαν νὰ μὴ κάμῃ τοιοῦτο πρᾶγμα, ἐπειδὴ δὲ οὐδέν κατώρρωνε, μάλιστα δ' ἔβλεπεν ὅτι ἡ κυρία τῆς καὶ ἐπειράζετο, ἐκάσθητο πλέον κλαίουσα. Λαβοῦσα δὲ ἡ Πάνθεια ἀκινάκην, τὸν ὁποῖον εἶχε προετοιμάσει, σφάζει ἑαυτὴν, καὶ στηρίξασα τὴν κεφαλὴν τῆς εἰς τὸ στήθος τοῦ Ἀβραδάτου ἀπέθανεν· ἡ δὲ τροφὸς ἀνολοφυρομένη ἐκάλυψεν ἀμφοτέρους, ὅπως εἶχε προσταχθεῖ. Καθὼς δ' ἔμαθεν ὁ Κύρος τὸ φρικτὸν τοῦτο γεγονὸς, ἐκπεπληγμένος μετέβη εἰς τὸν τόπον ἐλπίζων νὰ χορηγήσῃ βοήθειάν τινα, ἂν ἦτο δυνατόν· οἱ δ' εὐνούχοι, τρεῖς ὄντες, ἰδόντες τὸ γεγενημένον, τραβήσαντες τοὺς ἀκινάκας των ἐσφάγησαν μόνοι των ὅπου τοὺς εἶχε παραγγεῖλει ἡ Πάνθεια νὰ σταθεῖσιν. Ὁ Κύρος ἰδὼν τὰ γενόμενα καὶ θαυμάσας τὴν γυναῖκα ἀπῆλθε κλαίων. Διέταξε δὲ νὰ ἐνταφιασθεῖσι μεγαλοπρεπῶς, καὶ, ὡς λέγουσιν,

ὑπερμέγεθες μνήμα αὐτῶν ἀνύψωσε, καὶ ἐπέγραψε τὰ ὀνόματα τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς καὶ ὑποκάτω τὴν λέξιν Σκηπτούχων.

Τοιοῦτο γέγονε τὸ οἰκτρὸν τέλος τῆς Πανθείας, καὶ μένει ἄχρι τοῦδε, καὶ ἴσά μὲνη ἐφ' ὅρου ζωῆς τοῦ καθ' ἡμᾶς κόσμου το ὄνομα αὐτῆς πολυτιμώτατος στολισμὸς καὶ καύχημα τοῦ φύλου της.

Δ. Πανταζῆς.
